https://doi.org/10.52673/18570461.26.2-81.03
CZU: 001.89:008(478)

JURNAL ACADEMIC VII (Manifestări științifice, culturale și activități statutare ale Academiei de Științe a Moldovei, 1 aprilie – 30 iunie 2026)

Membru corespondent al AȘM **Liliana CONDRATICOVA**,
secretar științific general al AȘM
E-mail: condraticova.asm@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8735-3364
Academia de Științe a Moldovei

© 2026. Drepturile de autor aparțin autorului. Licență: CC BY 4.0.

ACADEMIC JOURNAL VII (Scientific, cultural events and statutory activities of the Academy of Sciences of Moldova, April 1 – June 30, 2026)

Summary. „Academic Journal VII" presents a retrospective of the scientific and cultural events held between April and June 2026 on the scientific dialogue platforms and within the expert committees formed at the Academy of Sciences of Moldova. The pages of the „Academic Journal" reflect information about the festive meeting dedicated to the 65th anniversary of the founding of the Academy of Sciences of Moldova and the 80th anniversary of the creation of the first academic research institutes; General Assemblies of the ASM regarding the hearing and approval of the annual report on the state of science and the activity report of the ASM; Summer School, public lectures and scientific events, as well as the extended meetings of the ASM Presidium with the participation of the President of the Romanian Academy, academician Marius Andruh, the leadership of the Romanian Academic Council, as well as the leadership of the International Scientific Council. The scientific and cultural events are included in the ASM Action Plan for 2026, dedicated to the 65th anniversary of the founding of the Academy of Sciences of Moldova and the 80th anniversary of the establishment of the first academic research institutes.

Keywords: academic journal, scientific events, activity, report on the state of science, 65 years since the founding of the Academy of Sciences of Moldova, 80 years since the creation of the first academic research institutes.

Rezumat. „Jurnalul Academic VII" reprezintă o retrospectivă a evenimentelor științifice și culturale desfășurate în perioada aprilie–iunie 2026, organizate în cadrul platformelor științifice de dialog și al comisiilor de experți formate la AȘM. În paginile „Jurnalului academic" sunt reflectate informații despre ședința festivă dedicată celei de-a 65-a aniversări de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și împlinirii a 80 de ani de la crearea primelor institute de cercetare de tip academic; Adunările Generale ale AȘM privind audierea și aprobarea Raportului anual asupra stării științei și Raportului de activitate al AȘM; Școala de vară, prelegeri publice și manifestări științifice, precum și ședințele extinse ale Prezidiului AȘM cu participarea președintelui Academiei Române, acad. Marius Andruh, a conducerii Consiliului Academic Român, precum și a conducerii Consiliului Științific Internațional. Manifestările științifice și culturale se înscriu în Planul de acțiuni al AȘM pentru anul 2026, consacrat aniversării a 65-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și împlinirii a 80 de ani de la formarea primelor institute de cercetare de tip academic.

Cuvinte-cheie: Jurnal academic, manifestări științifice, activitate, raport asupra stării științei, 65 de ani de la formarea Academiei de Științe a Moldovei, 80 de ani de la crearea primelor institute de cercetare de tip academic..

Argument. „Deși au evoluat în contexte istorice diferite, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei sunt unite acum prin aceleași valori fundamentale: cultivarea limbii și culturii române, respectul pentru adevăr, libertatea cercetării, promovarea excelenței și responsabilitatea față de societate", avea să spună acad. Marius Andruh, președintele Academiei Române, în mesajul de felicitare adresat Academiei de Științe a Moldovei cu prilejul împlinirii a 65 de ani de la fondarea instituției și a 80 de ani de la crearea primelor institute de cercetare de tip academic [1]. Pornind de la acest mesaj aniversar, menționăm că majoritatea evenimentelor desfășurate în perioada aprilie-iunie se înscriu în Planul de acțiuni al AȘM pentru anul 2026, consacrat acestei festivități duble. În paginile celui de-al VII-lea „Jurnalul academic" sunt reflectate informații privind evenimentele și activitățile ce au avut în acest trimestru.

Aniversarea Academiei de Științe a Moldovei

12 iunie. Academia de Științe a celebrat două momente de referință pentru comunitatea științifică din Republica Moldova: 65 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și 80 de ani de la crearea primelor institute de cercetare de tip academic [2]. Ședința festivă, desfășurată în Sala Azurie a AȘM, a reunit personalități notorii ale științei și culturii din țară și de peste hotare. Evenimentul a fost deschis de președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Ion Tighineanu, care a trecut în revistă principalele realizări ale instituției de-a lungul celor șase decenii și jumătate de activitate, subliniind rolul Academiei în consolidarea cercetării științifice și în integrarea comunității academice naționale în circuitul internațional al cunoașterii [3]. În discursul festiv al președintelui Academiei Române, acad. Marius Andruh, au fost puse în valoare relațiile strânse de colaborare dintre cele două academii și contribuțiile instituțiilor la dezvoltarea spațiului comun al cercetării și culturii românești. Cu prilejul aniversar, acad. Marius Andruh i-a înmânat președintelui AȘM, acad. Ion Tighineanu, Diploma de Excelență a Academiei Române, în semn de apreciere pentru contribuția la consolidarea cooperării academice dintre cele două academii. Mesaje de salut au fost adresate de Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, care a reiterat importanța investițiilor în educație și cercetare pentru dezvoltarea țării, subliniind că „Prosperitatea se naște din educație, iar inovația se naște din cercetare". În spațiul virtual, prof. Sir Peter Gluckman, președinte Consiliului Științific Internațional, a apreciat înalt realizările Academiei de Științe a Moldovei în procesul de internaționalizare a științei [4]. Venit din SUA pentru a doua oară la Chișinău, prof. Randy Schekman, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină, profesor la Universitatea California, Berkeley, membru de onoare al AȘM, a evidențiat progresele actuale ale cercetării biomedicale și rolul științei în îmbunătățirea calității vieții. Președintele Academiei Europene de Științe și Arte, prof. Klaus Mainzer a susținut o prelegere axată pe provocările și perspectivele dezvoltării inteligenței artificiale în Europa și în lume. De asemenea, au fost adresate felicitări de către acad. Asaf Hajiyev, secretar general al Adunării Parlamentare a Cooperării Economice la Marea Neagră; Monica Babuc, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu" din Chișinău; acad. Gheorghe Duca, fost președinte al AȘM; Mihai Chirica, primarul municipiului Iași; Ioan Pavăl, primarul comunei Dumbrăveni, care a venit cu un cadou special – medalia aniversară a AȘM; m. c. al AȘM Olga Cernețchi, președintele Consiliului Rectorilor din Republica Moldova și prim-prorector al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu" din Republica Moldova; dr. hab., prof. univ. Otilia Dandara, rectorul Universității de Stat din Moldova [5]; m. c. al AȘM Aculina Arîcu, președintele Consiliului directorilor institutelor de cercetare, precum și alte personalități din mediul academic, cultural și administrativ.

În cadrul ceremoniei festive, prof. Klaus Mainzer și prof. univ. dr. Liviu-Bogdan Ciucă, președintele Academiei de Științe Juridice din România, au primit însemnele de membri de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei. Noilor membri aleși în cadrul Adunării Generale a AȘM din 23 aprilie curent le-au fost înmânate legitimațiile de membru titular și membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Un alt moment important al evenimentului l-a constituit lansarea albumului enciclopedic *Academia de Științe a Moldovei. Academicieni, membri corespondenți și membri de onoare*, prezentat de membrul corespondent Victor Juc. Lucrarea realizată de acad. Demir Dragnev, m. c. al AȘM Liliana Condraticova și dr. Ion Valer Xenofontov are 172 de pagini și reflectă parcursul membrilor corpului academic, precum și

Diploma de Excelență a Academiei Române pentru Academia de Științe a Moldovei la împlinirea a 60 de ani de la fondare, 12 iunie.

Înmânarea însemnelor de membru de onoare al AȘM prof. dr. Klaus MAINZER și prof. univ. dr. Liviu-Bogdan CIUCĂ, 12 iunie.

contribuțiile remarcabile ale acestora la dezvoltarea științei și culturii pe plan național și internațional.

Evenimentul aniversar a continuat cu un moment artistic susținut de Capela Corală „Moldova" (conducător Gabriela Tocari) și de Ansamblul de Flautiști „Academia" de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (conducător artistic Anastasia Gusarova).

Programul festiv a continuat cu proiecția filmului documentar *Academia de Științe a Moldovei – 65 de ani de la fondare* (producători: Virgiliu Mărgineanu și Radu Zaporojanu, scenariu Liliana Condraticova), dedicat evoluției instituției și contribuției sale la dezvoltarea cercetării, inovării și culturii în Republica Moldova.

De asemenea, cu prilejul dublei aniversări academice, în holurile instituției a fost amenajată o expoziție de fotografie ce reflectă instantanee din activitatea membrilor AȘM în ultimii ani, precum și expoziția de planșe foto-documentare dedicată Reginei Maria, oferită de Muzeul Național de Istorie a Moldovei.

Anul 2026 este un an special pentru Academia de Științe a Moldovei și institutele de cercetare, pe parcursul căruia urmează să fie organizate mai multe evenimente aniversare: prezentarea filmului documentar, conferirea membrilor AȘM a medaliilor aniversare, lansarea albumului enciclopedic, a volumelor de documente „Istoria științei", precum și alte activități.

Adunarea Generală a AȘM. În perioada aprilie–mai au fost convocate două sesiuni ordinare ale Adunării Generale a AȘM, care au avut pe agendă audierea Raportului de activitate al vicepreședinților AȘM, a Raportului de activitate al AȘM, precum și audierea și aprobarea Raportului asupra stării științei.

29 aprilie. În conformitate cu prevederile punctului 20 subpunctul 1) și ale punctului 29 subpunctul 3) din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat de Adunarea Generală a AȘM prin Hotărârea nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), în cadrul Sesiunii a XVIII-a a Adunării Generale a AȘM din 29 aprilie 2026, au fost audiate și aprobate rapoartele privind activitatea Secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025, prezentate de: acad. Eva Gudumac, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe ale vieții (domeniul științe medicale); acad. Boris Gaina, membru al Secției de științe ale vieții (domeniul științe agricole, biologie și mediu); acad. Veaceslav Ursachi, adjunct al conducătorului Secției de științe exacte și inginerești; acad. Ion Hadârcă, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte [6].

Albumul enciclopedic consacrat corpului academic (Chișinău, 2026), 12 iunie.

12 mai. În conformitate cu prevederile art. 64 lit. d) și art. 68 lit. j) ale Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova și cu punctul 7 subpunctul 4) din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, în cadrul Sesiunii a XIX-a a Adunării Generale a AȘM din 12 mai 2026 a fost audiat *Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2025* [7], prezentat de președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu. Examinând detaliat mai multe compartimente și identificând o serie de probleme, Academia de Științe a Moldovei a venit cu mai multe recomandări constructive, care vor contribui la asigurarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea sustenabilă a științei din Republica Moldova și la integrarea acesteia în Spațiul European de Cercetare [8].

În conformitate cu prevederile art. 64 lit. l) al Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova și cu pct. 7 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, în cadrul Sesiunii a XIX-a a Adunării Generale a AȘM din 12 mai 2026 a fost audiat *Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025*, prezentat de mem. cor. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM [9].

Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM a fost convocată în două ședințe, pe agendă fiind incluse alegerea membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM.

23 aprilie. În temeiul art. 72 al Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova și punctelor 11, 18 și 30-32 ale Statutului Academiei de Științe a Moldovei, precum și punctelor 27-30 ale Regulamentului privind alegerea membrilor titulari (academicieni), membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a membrilor titulari (academicieni) și membrilor corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei nr. IV/1 din 26 octombrie 2022 (în redacție nouă), în cadrul Sesiunii a VIII-a a Adunării Generale a membrilor titulari și

membrilor corespondenți ai AȘM din 23 aprilie 2026 au fost examinate candidaturile înaintate de Secțiile de științe pentru alegerea în calitate de membru titular și membru corespondent al AȘM. Referințele privind activitatea persoanelor pentru alegerea în calitate de membru titular și membru corespondent al AȘM au fost prezentate de președinții Comisiilor de experți: acad. Gheorghe Ghidirim (Secția de științe ale vieții), acad. Constantin Gaindric (Secția de științe exacte și inginerești), acad. Victor Moraru (Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte) [10].

În conformitate cu votul expus de membrii titulari și membrii corespondenți în cadrul Sesiunii a VIII-a, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei din 23 aprilie 2026 a decis alegerea în calitate de membru titular (academician) a următoarelor persoane: Secția de științe ale vieții: m. c. al AȘM Emil Ceban, profilul *321 Medicină generală*; m. c. al AȘM Boris Boincean, profilul 411 *Agronomie*; Secția de științe exacte și inginerești: m. c. al AȘM Veaceslav Ursachi, profilul 133 *Fizica sistemelor macroscopice*; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte: m. c. al AȘM Ion Hadârcă, profilul 622 *Literatură*.

În calitate de membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei au fost alese următoarele persoane: Secția de științe ale vieții: dr. hab. Olga Cernețchi, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab. Leonid Voloșciuc, profilul 411 *Agronomie*; Secția de științe exacte și inginerești: dr. hab. Liubomir Chiriac, profilul 111 *Matematică pură*; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte: dr. hab. Liliana Condraticova, profilul 612 *Etnologie*. În așa fel, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM este formată din 81 de persoane: 43 de academicieni și 38 de membri corespondenți.

În temeiul art. 72 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, punctelor 11, 18, 30-32 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, precum

Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, 23 aprilie.

și punctelor 33-40 ale Regulamentului privind alegerea membrilor titulari (academicieni), membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM, în cadrul Sesiunii a VIII-a a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM din 23 aprilie 2026 au fost examinate și candidaturile înaintate de Secțiile de științe pentru alegerea în calitate de membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei. Referințele privind activitatea persoanelor pentru alegerea în calitate de membru de onoare au fost prezentate de acad. Eva Gudumac (SȘV), acad. Ion Tighineanu, acad. Constantin Gaindric și m. c. al AȘM Veaceslav Ursachi (SȘEI), acad. Mihai Cimpoi și m. c. al AȘM Valeriu Cușnir (SȘSEUA).

Au fost alese în calitate de membri de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei următoarele persoane: acad. Victor Voicu, președinte al Secției de Științe Medicale a Academiei Române; prof. James Edward Rothman, Laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină (2013); prof. dr. Kornelius Nielsch, director al Institutului pentru Materiale Metalice din cadrul Institutului Leibniz pentru Stare Solidă și Studiul Materialelor, Dresda, Germania; prof. dr. Klaus Mainzer, președinte al Academiei Europene pentru Științe și Arte; acad. Horia-Nicolai Teodorescu, director onorific al Institutului de Informatică Teoretică al Academiei Române; dr. în drept, prof. univ. Liviu-Bogdan Ciucă, președinte al Academiei de Științe Juridice din România; dr. în filologie, conf. univ. Pompiliu Crăciunescu, redactor-șef al Editurii Academiei Române [11].

29 aprilie. În cadrul Sesiunii a VIII-a a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM din 29 aprilie 2026 au fost examinate candidaturile recomandate de Secțiile de științe ale AȘM pentru alegerea în calitate de membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei. Referințele privind activitatea persoanelor pentru alegerea în calitate de membru de onoare al AȘM au fost prezentate de acad. Eva Gudumac (SȘV), acad. Grigore Belostecinic, acad. Victor Moraru și acad. Mihai Cimpoi (SȘSEUA). În calitate de membri de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei au fost aleși dr. în medicină, prof. univ. Florentin Mitu, șeful Clinicii de Recuperare Cardiovasculară din cadrul Spitalului Clinic de Recuperare din Iași; dr. în sociologie, prof. univ. Adrian Dinu Rachieru, eminescolog, sociolog, cercetător al procesului literar contemporan; dr. în economie, prof. univ. Valeriu-Ioan Franc, membru fondator (1990) al Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”; dr. în istorie, prof. univ. Dennis Deletant, profesor emerit la School of Slavonic and East European Studies, University College, Londra) [12].

Manifestările științifice desfășurate în perioada aprilie–iunie au fost axate pe probleme actuale din diferite domenii științifice.

3–4 aprilie. Și-a ținut lucrările Conferința națională cu participare internațională „Abordări interdisciplinare în stomatologie", ce a reunit cercetători, cadre didactice universitare, medici stomatologi, doctoranzi, rezidenți și tineri cercetători din Republica Moldova și România [13]. Evenimentul a fost moderat de vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei, coordonator al Secției de științe ale vieții, acad. Eva Gudumac, iar mesaje de salut și apreciere au adresat Angela Paraschiv, secretar de stat al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, Olga Cernețchi, prim-prorector al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu", Vasile Burlui, membru titular al Academiei de Științe Medicale din România, profesor universitar la Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa" din Iași. Intervențiile au evidențiat importanța colaborării interdisciplinare, a schimbului de bune practici și a consolidării parteneriatelor academice și științifice la nivel regional și internațional. Comunicările au vizat domenii precum neurostomatologia, medicina alternativă și sănătatea orală, rolul funcțional al limbii și al deglutiției, stomatologia digitală, implantologia, ortodonția contemporană, precum și diagnosticul și tratamentul tulburărilor temporomandibulare.

15 aprilie. Academia de Științe a Moldovei a găzduit un workshop dedicat sănătății dentare, prevenției și tratamentelor, coordonat de vicepreședintele AȘM, acad. Eva Gudumac, și organizat în colaborare cu m. c. al AȘM Valeriu Fala, șef al Catedrei de stomatologie terapeutică a USMF, și cu Andrei Mostovei, decan al Facultății de Stomatologie a USMF [14]. Atelierul a fost dedicat educației pentru sănătate și prevenirii bolilor dentare, fiind discutate metode de prevenție a cariilor încă de la vârste fragede. AȘM își propune să inițieze astfel de ateliere și în alte domenii ale sănătății, pentru a facilita accesul publicului la informații corecte și gratuite, provenite din surse sigure. Inițiativele sunt aliniate apelurilor recente ale autorităților din educație privind apropierea științei de societate și implicarea activă a cetățenilor în problemele de sănătate publică.

12 mai. Cu prilejul Zilei Europei și aniversării a 75-a de la nașterea compozitorului acad. Gheorghe Mustea, a fost organizat evenimentul științifico-cultural „Prin muzică în Uniunea Europeană", care a reunit personalități marcante ale culturii și mediului academic, colegi, discipoli și admiratori ai creației maestrului. Discursurile de apreciere dedicate personalității și creației lui Gheorghe Mustea s-au împletit armonios cu momentele muzicale interpretate de artiști consacrați [15]. În semn de înaltă apreciere, președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu a conferit maestrului Gheorghe Mustea placheta „Excelență în cercetare".

21 mai. AȘM a organizat simpozionul științifico-cultural „Grigore Vieru și rădăcinile noastre de foc", evocările fiind susținute de: acad. Mihai Cimpoi (*Posteritatea critică a lui Grigore Vieru*), acad. Ion Hadârcă (*Grigore Vieru – sacralizarea și beatificarea misterului*), membrul de onoare al AȘM Theodor Codreanu (*Amintiri cu Grigore Vieru*), membrul de onoare al AȘM Adrian Dinu Rachieru (*„Cazul" Vieru*), dr. Emilia Stajila (*Dimensiunea poematică a limbii și revenirea ei acasă*), dr. Diana Vrabie (*Grigore Vieru în oglinzile criticii: diacronia receptării*).

„Prin muzică în Uniunea Europeană", eveniment prilejuit de Ziua Europei și aniversarea a 75-a a maestrului Gheorghe MUSTEA, 12 mai.

19 mai 2026. La AȘM a avut loc masa rotundă dedicată inaugurării Centrului de Cercetări Demografice „Academician Gheorghe Paladi”, consacrată memoriei și contribuției de excepție a regretatului academician Gheorghe Paladi la dezvoltarea cercetărilor demografice în Republica Moldova [16]. Dr. hab. Olga Gagauz a prezentat principalele repere istorice ale Centrului de Cercetări Demografice „Academician Gheorghe Paladi”, direcțiile de dezvoltare ale cercetărilor demografice în contextul provocărilor actuale cu care se confruntă Republica Moldova. Despre performanța academică, implicarea în viața socială și contribuția acad. Gheorghe Paladi la dezvoltarea noilor direcții de cercetare au vorbit acad. Eva Gudumac, vicepreședinte al AȘM; prof. univ., dr. hab. Olga Cernețchi, prorector al USMF; prof. univ., dr. hab. Dumitru Tintiuc, primul director al Centrului de Cercetări Medicale și Socio-Demografice ale Familiei; acad. Alexandru Stratan, rector al Academiei de Studii Economice din Moldova; acad. Grigore Belostecinic; acad. Boris Gaina; precum și Natalia Paladi, fiica acad. Gheorghe Paladi.

18 iunie. Membrii Academiei de Științe a Moldovei au participat la festivitatea prilejuită de Ziua Istoricului, organizată de către Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova în parteneriat cu Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu” și Muzeul Național de Istorie a Moldovei [17]. Un omagiu binemeritat breslei istoricilor a fost adus de dr. Valentina Olaru, secretar de stat la Ministerul Educației și Cercetării; acad. Ion Hadârcă, vicepreședinte al AȘM; dr., prof. Igor Șarov, prorector al USM; Olga Andronovici, director adjunct al Muzeului Național de Istorie a Moldovei; Ghenadie Donos, președintele Federației Sindicale a Educației și Științei; dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”; dr. Igor Bercu, decanul Facultății de Istorie și Filosofie a USM; m. c. al AȘM Gheorghe Cojocaru, directorul Institutului de Istorie al USM; m. c. al AȘM dr. hab. Ion Mereuță, directorul Institutului de Fiziologie și Sanocreatologie al USM; dr. hab., prof. univ. Gheorghe Postică, șeful Secției Arheologie de la Muzeul Național de Istorie a Moldovei; m. c. al AȘM Victor Juc, directorul Institutului de Cercetări Politice, Juridice și Sociologice al USM. În semn de înaltă recunoștință pentru atitudine, promovarea științei și culturii pe plan național și internațional, promovarea excelenței în cercetare, vicepreședintele AȘM acad. Ion Hadârcă a înmânat Diplome Aniversare ale AȘM pentru instituțiile ce fac cercetare în domeniul istoriei. Totodată, m. c. al AȘM Gheorghe Cojocaru a fost apreciat cu Diploma de Onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

19-20 iunie. Academia de Științe a Moldovei și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, în parteneriat cu Institutul Mamei și Copilului și Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași, România, au organizat cea de-a doua ediție a Conferinței internaționale „Pediatria fără frontiere” [18]. Pe parcursul celor două zile de lucrări, participanții au abordat teme de actualitate privind inflamația, imunitatea și infecțiile în pediatrie, alergiile alimentare și bolile autoinflamatorii la copil, infecțiile respiratorii și particularitățile răspunsului inflamator, chirurgia pediatrică modernă etc. Un loc aparte în program l-a ocupat Forumul tinerilor cercetători, care a oferit doctoranzilor, medicilor rezidenți și tinerilor specialiști posibilitatea de a-și prezenta rezultatele cercetărilor prin comunicări orale, postere, contribuind la formarea și dezvoltarea unei noi generații de cercetători în domeniul sănătății copilului.

23 iunie. Academia de Științe a Moldovei a conferit însemnele membrului de onoare al AȘM istoricului

Masă rotundă cu prilejul inaugurării Centrului de Cercetări Demografice „Academician Gheorghe Paladi”, 19 mai.

Conferința internațională „Pediatria fără frontiere”, 19–20 iunie.

britanic Dennis Deletant. Evenimentul a avut loc în cadrul Școlii de vară „Calea spre descoperiri științifice", desfășurată între 22 și 26 iunie, profesorul Dennis Deletant susținând prelegerea publică „Frumusețea și meandrele Zeiței Clio" („Legătura mea de-a lungul anilor cu Republica Moldova") [19].

25 iunie. În cadrul Școlii de vară „Calea spre descoperiri științifice", două somități în domeniul științelor exacte au primit însemnele de membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei: acad. Horia N. Teodorescu, de la Institutul de Informatică Teoretică al Academiei Române, Filiala Iași, România, și prof. dr. Kornelius Nielsch, de la Institutul Leibniz pentru Stare Solidă și Studiul Materialelor din Dresda, Germania. La eveniment au participat membri ai AȘM și participanți la Școala de vară [20].

25 iunie. Institutul Patrimoniului Cultural din Chișinău, în parteneriat cu; Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, România; Institutul de Studii al Artelor, Folcloristică și Etnologie „M. Rylskyi" al Academiei Naționale de Științe din Ucraina, Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe din Ucraina, or. Lviv; Academia de Științe a Moldovei; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală; Universitatea Tehnică a Moldovei; Centrul Universitar „B.-P. Hasdeu" din Cahul, au organizat Simpozionul științific internațional de etnologie. Cea de-a VII-a ediție a fost dedicată Zilei Universale a Iei, sărbătorită la 25 iunie, precum și Zilei Naționale a Portului Popular, marcată în Republica Moldova în ultima duminică a lunii iunie, începând cu anul 2016 [21].

30 iunie. Academia de Științe a Moldovei a găzduit masa rotundă consacrată lansării Inițiativei Cuantice Globale (*Global Quantum Initiative* – GQI 2026–2030), organizată în cadrul platformei științifice „Științele fundamentale pentru dezvoltarea durabilă a societății", coordonată de prof. Vladimir Fomin, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, ales recent *Fellow al European Physical Society* (EPS), una dintre cele mai prestigioase distincții acordate fizicienilor europeni [22]. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu și prof. Vladimir Fomin, au prezentat obiectivele Inițiativei Cuantice Globale (GQI 2026–2030), lansată sub egida UNESCO ca o continuare a Anului Internațional al Științei și Tehnologiei Cuantice (IYQ 2025). Programul științific a inclus prezentări dedicate celor mai noi direcții de cercetare în domeniul fizicii și tehnologiilor cuantice. Prof. Vladimir Fomin a deschis sesiunea cu comunicarea „Inelele cuantice: o platformă unică pentru paradigma mecanicii cuantice", evidențiind potențialul acestor structuri în dezvoltarea unor noi concepte ale mecanicii cuantice.

Relații internaționale și parteneriate

3 aprilie. Academia de Științe a Moldovei a fost onorată de vizita prof. dr. h.c. Jan De Maere, director adjunct al Laboratorului de Neurofiziologie și Biomecanică a Mișcării din Bruxelles (Belgia), și a domnului Raymond Mekari, consul onorific al Republicii Moldova în Wallonia și membru al Cercle Royal Gaulois. La întrevedere au participat: președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, m. c. al AȘM Aurelian Dănilă, coordonator adjunct al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte, dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM, dr. Gabriela Romanciuc, secretar științific al Secției de științe ale vieții, dr. Ion Ursu, directorul Institutului Patrimoniului Cultural al Ministerului Culturii [23]. Evenimentul a reafirmat angajamentul Academiei de Științe a Moldovei pentru consolidarea cooperării internaționale și pentru valorificarea conexiunilor dintre cercetare, inovare și patrimoniul cultural.

Deschiderea lucrărilor Școlii de vară cu participarea membrilor Consiliului Academic Român, 23 iunie.

Lansarea Inițiativei Cuantice Globale (*Global Quantum Initiative* – GQI 2026–2030), 30 iunie.

3 aprilie. La AȘM a avut loc întâlnirea cu astronautul NASA Jeffrey N. Williams, personalitate de referință în domeniul explorării spațiale, participant la patru misiuni cosmice. Evenimentul „Pământul privit din orbită" a reunit elevi, studenți, cadre didactice, tineri cercetători și cercetători experimentați, interesați de știință, explorare spațială și inovație [24].

9 aprilie. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a avut o întrevedere cu Ambasadorul Japoniei în Republica Moldova, Excelența Sa Kazuyuki Takeuchi. Întâlnirea a constituit un prilej de dialog privind perspectivele extinderii cooperării științifice, academice și tehnologice dintre Republica Moldova și Japonia. Excelența Sa și-a exprimat deschiderea de a susține și de a participa la evenimentele de anvergură organizate de AȘM, menite să promoveze știința și să consolideze vizibilitatea acesteia la nivel internațional [25].

16 aprilie. În contextul vizitei de lucru în Republica Moldova a prof. Sir Peter Gluckman, președintele Consiliului Științific Internațional (ISC), și a dr. Salvatore Aricò, director general al ISC, Academia de Științe a Moldovei a găzduit o serie de evenimente de înaltă ținută academică, dedicate viitorului științei și cooperării internaționale în domeniul cercetării [26]. În Sala Argintie a AȘM au avut loc discuții cu participarea președintelui Consiliului Științific Internațional, prof. Sir Peter Gluckman, și a directorului general al ISC, dr. Salvatore Aricò, a președintelui Academiei Române, acad. Marius Andruh, ministrului Educației și Cercetării Dan Perciun și ministrului Sănătății m. c. Emil Ceban. În Sala Azurie a AȘM au fost susținute două comunicări: prof. Sir Peter Gluckman a prezentat prelegerea „Repoziționarea științei într-o lume incertă și fracturată?", iar dr. Salvatore Aricò a susținut comunicarea „Consiliul Științific Internațional: știința în acțiune într-un context în continuă evoluție și incert". Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a dat citire „Apelului către comunitatea științifică, factorii de decizie și societate pentru consolidarea vocii științei într-o lume în schimbare", semnat la 16 aprilie, la Chișinău, de președintele Consiliului Științific Internațional, prof. Sir Peter Gluckman, directorul general al ISC, dr. Salvatore Aricò, președintele Academiei Române acad. Marius Andruh, și președintele Academiei de Științe a Moldovei acad. Ion Tighineanu. Evenimentele găzduite de Academia de Științe a Moldovei au fost realizate în cooperare cu Academia Română și Consiliul Științific Internațional, evidențiind eforturile comune de promovare a rolului științei în societatea contemporană și de consolidare a dialogului științific internațional [27].

16 aprilie. Academia de Științe a Moldovei a organizat masa rotundă „Știința unește: dialog pentru viitor într-o lume în schimbare". Evenimentul s-a înscris în agenda amplă a vizitei la AȘM a prof. Peter Gluckman, președintele Consiliului Științific Internațional, a dr. Salvatore Aricò, director general al Consiliului Științific Internațional, și a acad. Marius Andruh, președintele Academiei Române, remarcându-se printr-un dialog deschis, idei relevante și conturarea unei viziuni comune [28]. Scopul dezbaterii a fost reflectarea asupra rolului științei în societatea contemporană și asupra modului în care aceasta poate contribui la fundamentarea deciziilor publice, la apropierea spațiilor academice și la construirea unui viitor sustenabil. Masa rotundă s-a afirmat ca o platformă viabilă de dialog constructiv, cu vocația de a fi continuată și cu alte ocazii, în vederea sensibilizării societății asupra rolului și importanței cercetării științifice.

25 mai. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a avut o întrevedere cu Excelența Sa Yoram Elron, Ambasadorul Statului Israel în Republica Moldova. La discuții au participat dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM, dr. Tudor Braniște, șeful Secției management academic și relații externe a AȘM, precum și Ion Ionesie, reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Moldova [29]. Interlocutorii au subliniat importanța intensificării cooperării bilaterale prin facilitarea schimburilor de experiență, inițierea unor proiecte comune și stimularea contactelor directe dintre cercetători și profesioniști de înaltă calificare. Totodată, a fost evidențiată necesitatea valorificării expertizei internaționale și a promovării modelelor de succes în cercetare și inovare.

14 iunie. Prof. Randy Schekman, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină, profesor la Universitatea California, Berkeley, SUA, membru de onoare al AȘM; prof. Klaus Mainzer, președintele Academiei Europene de Științe și Arte, membru de onoare al AȘM; acad. Marius Andruh, președintele Academiei Române, însoțiți de președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, au efectuat o vizită la Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru" [30]. Pentru consolidarea colaborării academice internaționale, oaspeții au plantat câte o magnolie pe teritoriul GBNI, un gest de o profundă semnificație simbolică, sugerând continuitatea cunoașterii, responsabilitatea față de natură și legătura dintre generațiile de cercetători care contribuie la progresul științei. Oaspeții au vizitat institutul de cercetare, familiarizându-se cu activitățile științifice desfășurate, colecțiile botanice valoroase și proiectele implementate.

22 iunie. Academia de Științe a Moldovei a fost gazda Consiliului Academic Român, președinții celor șase instituții academice constituante adresând un apel către președinții Republicii Moldova și a României, în care se propune formarea unei comisii strategice din

experți din ambele țări, elaborarea unui studiu academic privind accelerarea apropierii dintre România și Republica Moldova, consolidarea convergenței academice etc. Apelul integral poate fi consultat în paginile hebdomadarului „Literatura și Arta" [31].

2 iulie. La București, în incinta Parlamentului României, a avut loc o nouă ședință a Consiliului Academic Român, structură de cooperare academică ce reunește Academia Română, Academia de Științe a Moldovei și patru academii de ramură din România: Academia de Științe Juridice, Academia de Științe Medicale, Academia de Științe Tehnice și Academia de Științe Agricole și Silvice „Gheorghe Ionescu-Șișești". Participanții au adresat un Apel pentru unitate prin cunoatere, adevăr și responsabilitate în fața provocărilor secolului al XXI-lea [32].

Colaborare cu Academia Română

6 aprilie. Președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Ion Tighineanu, a participat la Sesiunea festivă „Academia Română – 160 de ani", care a avut loc la 6 aprilie 2026, în Aula Academiei Române, la București [33]. Evenimentul aniversar, înscris în seria manifestărilor dedicate fondării celui mai înalt for de consacrare științifică și culturală al României, a fost deschis de președintele Academiei Române, acad. Ioan-Aurel Pop, care a reliefat elemente definitorii ale evoluției instituției de-a lungul celor 160 de ani de existență [34]. În semn de apreciere, președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a conferit Academiei Române Medalia „Dimitrie Cantemir", iar acad. Ioan-Aurel Pop i-a fost acordată Placheta „Excelență în cercetare".

Manifestările ample, prilejuite de împlinirea a 160 de ani de la înființarea Academiei Române, au fost organizate în perioada 30 martie – 6 aprilie 2026. Startul evenimentelor a fost dat de Conferința consacrată cercetării din institutele și centrele de cercetare pe care le coordonează Academia Română. În zilele de 30 și 31 martie, simpozionul a reunit cercetători și oameni de știință din diferite țări. În cadrul lucrărilor pe secțiuni, organizate de secțiile științifice la institutele din coordonare, au fost reliefate performanțele din sistemul academic de cercetare. În zilele de 1 și 2 aprilie, în Aula Academiei Române au fost prezentate rezultatele relevante ale secțiilor științifice din ultima perioadă și ale institutelor Academiei Române. Conferința cercetării științifice a fost urmată de Sesiunea academică „Excelența românească în lume", moderată de ex-președintele AȘM, acad. Gheorghe Duca, coordonator al membrilor de onoare din străinătate ai Academiei Române. La sesiunea din 2 aprilie 2026 au participat membrii de onoare ai Academiei Române care activează în instituții universitare și de cercetare din Franța, Belgia, Marea Britanie, Israel, Statele Unite ale Americii și din Republica Moldova. Membrii Academiei de Științe a Moldovei, participanți la Sesiunea academică, au susținut următoarele prezentări: *Plexul identitar și rezistența prin limbă* – m. c. al AȘM Ion Hadârcă, *Teze la ciclul de lucrări recent publicate* – acad. Andrei Eșanu, *Abordări inovative în AVC. Factori etiologici de risc, prevenție și strategii terapeutice* – acad. Stanislav Groppa, *Contribuția Institutului de Zoologie la dezvoltarea relațiilor cu Academia Română* – m. c. al AȘM Laurența Ungureanu.

7 aprilie. Prezidiul Academiei de Științe a Moldovei, în numele întregii comunități academice din Republica Moldova, a adresat felicitări cordiale academicianului Marius Andruh, ales în funcția de Președinte al Academiei Române. De-a lungul timpului, se menționează în comunicat, relațiile de colaborare dintre Academia Română și spațiul academic din Republica Moldova au cunoscut diverse etape, savanții basarabeni regăsindu-se încă de la început printre personalitățile care au contribuit la edificarea și afirmarea acestei prestigioase instituții.

Vizită la Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru", 14 iunie.

Întrevederea conducerii AȘM cu președintele Academiei Române, acad. Marius ANDRUH; președintele ISC, prof. Sir Peter GLUCKMAN; directorul general al ISC, dr. Salvatore ARICÒ; ministrul Educației și Cercetării, Dan PERCIUN, ministrul Sănătății, acad. Emil CEBAN, 16 aprilie.

16 aprilie. A avut loc ședința extinsă a Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei cu participarea acad. Marius Andruh, președintele ales al Academiei Române. Pentru anul în curs au fost preconizate mai multe activități care urmează să fie organizate în comun de către cele două academii. Pe lângă manifestările devenite deja tradiționale – conferința științifică dedicată Zilei Europei, desfășurarea Școlii de vară, deschiderea Congresului Mondial al Eminescologilor și lecturile academice organizate în contextul sărbătorii „Limba noastră cea română" – planul actualizat a inclus ședința festivă prilejuită de cea de-a 65-a aniversare de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și de împlinirea a 80 de ani de la constituirea primelor instituții de cercetare de tip academic, precum și organizarea, în toamna anului 2026, a conferinței științifice consacrate memoriei lui Vasile Stroescu, membru de onoare al Academiei Române [35].

Aprecieri, aniversări, recunoaștere

5 aprilie. M. c. al AȘM Mircea Sofroni, profesor, dr. hab. în științe medicale (USMF „Nicolae Testemițanu"), membru al Secției de științe ale vieții, a împlinit frumoasa vârstă de 70 de ani. Profesorul Mircea Sofroni a reorganizat clinica oncologică, activitatea didactică și de cercetare științifică în cadrul concepției care abordează sănătatea ca pe o problemă publică de stat, fiind preocupat constant de realizarea unei asistențe medico-chirurgicale de calitate, pusă în permanență în slujba pacientului oncologic.

6 aprilie. M. c. al AȘM, prof., dr. hab. Galina Lupașcu a împlinit o frumoasă aniversare, fiind înalt apreciată pentru contribuțiile remarcabile la dezvoltarea științei, în mod special, în domeniul geneticii, pentru activitatea științifică de excepție și pentru devotamentul constant față de cercetare.

1 mai. La cei 75 de ani împliniți, Maestru în Artă, Artist al Poporului, fondator și prim-dirijor al Orchestrei Naționale a Companiei „Teleradio-Moldova", *Doctor Honoris Causa* al mai multor universități, acad. Gheorghe Mustea este una dintre personalitățile de referință ale artei muzicale din Republica Moldova, un creator de prestigiu, care a contribuit esențial la afirmarea și promovarea culturii românești atât în țară, cât și dincolo de hotarele ei [36].

6 mai. Personalitate emblematică a medicinei din Republica Moldova, acad. Eva Gudumac s-a impus de-a lungul deceniilor ca un veritabil deschizător de drumuri și promotor al progresului în chirurgia pediatrică, contribuind în mod decisiv la dezvoltarea și modernizarea acestui domeniu [37]. Prin profesionalism, rigoare și pasiune, aduce contribuții esențiale la perfecționarea metodelor de diagnostic, tratament și

Conferința științifică prilejuită de aniversarea acad. Aurelian GULEA, USM, 29 mai.

profilaxie a unor afecțiuni complexe la copii, oferind șanse la viață și sănătate pentru mii de pacienți.

15 mai. Acad. Stanislav Groppa, șef al Catedrei de neurologie și al Centrului de Sănătate a Creierului, fondator al Centrului Național de Epileptologie, coordonator al Platformei de excelență în cercetarea Accidentelor Vasculare Cerebrale a AȘM, a împlinit onorabila vârstă de 70 de ani. Acad. S. Groppa este unul dintre valoroșii reprezentați spirituali și intelectuali ai AȘM, care a coordonat elita academică spre recunoaștere internațională și integrare în Spațiul European de Cercetare [38].

28 mai. Personalitate de referință a științei contemporane și reprezentant ilustru al școlii naționale de chimie, acad. Aurelian Gulea a contribuit în mod decisiv la dezvoltarea chimiei coordinative și bioanorganice, afirmând prin cercetările domniei sale o direcție științifică de înalt prestigiu atât pe plan național, cât și internațional. Prin rezultatele remarcabile obținute, prin spiritul inovator și exigența academică ce îl caracterizează, a consolidat prestigiul cercetării chimice din Republica Moldova și a format generații întregi de discipoli și continuatori ai școlii pe care a creat-o cu dăruire [39].

19 iunie. Rectorul Academiei de Studii Economice din Moldova, acad. Alexandru Stratan, a ajuns la vârsta jubileului. Prin cercetările sale valoroase, precum și prin activitatea echipei pe care o coordonează, domnia sa aduce contribuiți semnificative la dezvoltarea științelor economice și la promovarea unor soluții relevante pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova, fiind și coordonator al platformei științifice de dialog „Securitatea economică, migrația și transformările demografice" (în parteneriat cu acad. Grigore Belostecinic).

19 iunie. Acad. Maria Duca este o prezență de o distincție aparte în rândul elitei științifice, iar parcursul său profesional reprezintă un etalon de excelență, dăruire și responsabilitate academică [40]. Prin cercetările de avangardă în domeniul geneticii moleculare, fiziologiei și biotehnologiei vegetale – în special cele dedicate studiului genomului, rezistenței la stres și in-

Lansare de carte prilejuită de omagierea acad. Maria DUCA, AȘM, 26 iunie.

teracțiunilor gazdă-parazit la cultura de floarea-soarelui – domnia sa a deschis noi orizonturi științifice și a asigurat o vizibilitate internațională de prestigiu. Pentru a celebra frumoasa aniversare, la AȘM, Secția de științe ale vieții a organizat lansarea volumului *Cuvinte în timp*, dedicat acad. Maria Duca [41].

Aprilie 2026. Acad. Ion Tighineanu a fost ales membru al Academiei CORE (*International Core Academy of Sciences and Humanities*) în cadrul Secției Inginerie și Științe Aplicate, numărându-se printre cei 24 de membri noi aleși ai Academiei CORE.

In memoriam

4 mai. Ne-a părăsit academicianul Ion Toderaș, dr. hab. în științe biologice, prof. univ., savant notoriu, adjunct al conducătorului Secției de științe ale vieții a AȘM, care a adus contribuții inestimabile la dezvoltarea științei zoologice din Republica Moldova.

17 iunie. S-au împlinit 100 de ani de la nașterea academicianului Sergiu Rădăuțanu, una dintre personalitățile definitorii ale științei și învățământului superior din Republica Moldova. Centenarul său a oferit prilejul de a evoca un savant remarcabil și un rector fondator, dar și de a înțelege mesajul unei vieți consacrate cunoașterii, educației și apropierii dintre oamenii de știință de pe cele două maluri ale Prutului, a menționat acad. Ion Tighineanu [42]. În cadrul Școlii de vară, una dintre secțiuni de prelegeri susținute de oamenii de știință, a fost dedicată centenarului de la nașterea acad. S. Rădăuțanu. Primul rector al Universității Tehnice a Moldovei a fost omagiat la nivel național. Dincolo de contribuțiile sale remarcabile în fizică, destinul său ascunde și o filă dureroasă, fiind înlăturat abuziv din funcție de regimul sovietic. Povestea vieții și moștenirea pe care a lăsat-o au fost prezentate de acad. Leonid Culiuc [43], iar începând cu 17 iunie 2026, Banca Națională a Moldovei a pus în circulație, în scop numismatic, moneda comemorativă „Sergiu Rădăuțanu – 100 de ani de la naștere", care completează seria „Știință și inovare". La 24 iunie 2026, în Campusul Râșcani, în fața Facultății Calculatoare, Informatică și Microelectronică a UTM, a fost inaugurat bustul său, la eveniment participând mai mulți membri ai AȘM [44].

Activitate pentru tineri, ghidarea în carieră și experiențe împărtășite

1 aprilie. Academia de Științe a Moldovei a fost vizitată de viitorii specialiști în științele comunicării și jurnalism. Ghidați de profesorul acad. Victor Moraru, membru al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte a AȘM, studenții de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării de la Universitatea de Stat din Moldova au dorit să afle mai multe aspecte din activitatea instituției academice și rolul cercetării în societatea contemporană [45].

20 mai. Academia de Științe a Moldovei este unul dintre partenerii proiectului european Sci-TRUST – „Consolidarea încrederii în știință: Noaptea Cercetătorilor Europeni", lansat de Universitatea Tehnică a Moldovei în cadrul Programului Orizont Europa. Pe parcursul următorilor doi ani, inițiativa va reuni cercetători, instituții de învățământ și publicul larg în activități menite să promoveze știința, inovarea și educația STEAM, contribuind la consolidarea culturii științifice în Republica Moldova [46]. Proiectul este coordonat de Universitatea Tehnică a Moldovei, iar din consorțiu fac parte Academia de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți, AO „InfoGroup" și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu". Proiectul SCI-TRUST „Consolidarea încrederii în știință: Noaptea Cercetătorilor Europeni", este finanțat prin Programul Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare Orizont Europa, acord de grant nr. 101305415.

22–26 iunie. Academia de Științe a Moldovei a găzduit cea de-a IV-a ediție a Școlii de vară „Calea spre descoperiri științifice", eveniment dedicat tinerilor pasionați de știință și tehnologie. Participanții au avut ocazia să interacționeze cu laureați ai Premiului Nobel, oameni de știință notorii din Republica Moldova și din străinătate. Ceremonia de deschidere a fost inaugurată de președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, un mesaj de salut fiind adresat online de prof. Hiroshi Amano, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, profesor la Universitatea Nagoya, Japonia, care i-a încurajat pe tineri să-și urmeze curiozitatea și să privească știința drept o cale de cunoaștere și de transformare a lumii [47]. Acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Consiliului Academic Român și membru de onoare al AȘM, a susținut prelegerea „Educația prin istorie", prin care a evidențiat rolul cunoașterii trecutului în formarea identității, a valorilor și a conștiinței civice a societății

contemporane. Prof. Florin Stănică, membru corespondent al Academiei Române și președinte al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, a prezentat comunicarea „Speciile pomicole noi și locul lor în pomicultura viitorului", abordând perspectivele dezvoltării agriculturii moderne prin valorificarea cercetării, inovării și noilor tehnologii.

Evenimentul a fost organizat de AȘM, în cooperare cu Academia Română, Consiliul Academic Român, UTM, USMF „Nicolae Testemițanu", Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți, A.O. „InfoGroup" și A.O. „Academia Tinerilor din Moldova", cu suportul financiar al Comisiei Europene. Pe parcursul a cinci zile, participanții au asistat la un program amplu de prelegeri susținute de personalități de prestigiu ale comunității științifice internaționale [48]. Programul Școlii de vară a inclus și o componentă practică, participanții fiind repartizați în șase grupuri tematice (medicină, biologia plantelor, ecologie și protecția mediului, inginerie, ingineria alimentelor și comunicare), lucrând alături de cercetători și specialiști din domeniile respective. De asemenea, aceștia au vizitat laboratoarele USMF „Nicolae Testemițanu", laboratoarele Institutului de Genetică și Fiziologie a Plantelor și Grădina Botanică a USM, precum și laboratoarele UTM, având posibilitatea să descopere activitatea de cercetare desfășurată în aceste instituții. Un accent deosebit a fost pus pe dezvoltarea competențelor de comunicare și prezentare a rezultatelor cercetării. În ultima zi a Școlii de vară, participanții au prezentat proiectele și concluziile elaborate în cadrul activităților de grup, demonstrând cunoștințele acumulate și capacitatea de a valorifica informațiile dobândite.

Participări la emisiuni radio/TV și presa

23 iunie. Președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Ion Tighineanu, și președintele Consiliului Academic Român, acad. Ioan-Aurel Pop, au participat la emisiunea „Bună Dimineața" la TV Moldova 1, unde au abordat subiecte de actualitate privind cooperarea academică dintre Republica Moldova și România și perspectivele reunificării spațiului cultural și științific românesc [49]. Acad. Ion Tighineanu a prezentat principalele concluzii ale ședinței Consiliului Academic Român, desfășurată la Chișinău, a evidențiat rolul pe care comunitatea academică îl poate avea în apropierea celor două state românești. Acad. Ioan-Aurel Pop a explicat motivele pentru care Consiliul Academic Român a adresat un mesaj președinților Republicii Moldova și României privind examinarea responsabilă a perspectivei reunificării. Potrivit acad. Ioan-Aurel Pop, actualul context reprezintă un moment favorabil pentru ca mediul academic să îi sprijine pe liderii politici ai celor două state în identificarea celor mai potrivite soluții pentru viitorul comun al românilor.

De asemenea, în paginile săptămânalului *Literatura și Arta*, precum și ale ziarelor *Făclia*, *Săptămâna*, ale revistelor *Moldova* și *Curtea de la Argeș* se regăsesc mai multe publicații semnate de membrii AȘM: acad. Mihai Cimpoi; acad. Ion Hadârcă; acad. Gheorghe Ghidirim; acad. Ion Tighineanu; acad. Maria Duca; acad. Gheorghe Duca; membrul de onoare al AȘM, acad. Ioan-Aurel Pop; membrul de onoare al AȘM, acad. Gheorghe Păun; membrul de onoare al AȘM, prof. univ. dr. Grigore Tinica; membru de onoare al AȘM, dr. Theodor Codreanu; m. c. al AȘM Valeriu Dulgheru ș.a., care evocă atât evenimentele culturale și științifice desfășurate în perioada aprilie-iunie, cât și personalitățile notorii ale neamului românesc.

Concluzii. Cel de-al VII-lea „Jurnal Academic" reflectă activitățile statutare, manifestările științifice și culturale organizate în perioada aprilie-iunie 2026 de către secțiile de științe ale AȘM prin contribuțiile nemijlocite ale membrilor titulari, membrilor corespondenți și ale membrilor desemnați ai secțiilor de științe. Anul 2026 este unul special, AȘM împlinind 65 de ani de la

Înmânarea însemnelor de membru de onoare al AȘM acad. Horia N. TEODORESCU (România), și prof. dr. Kornelius NIELSCH (Germania), 25 iunie.

fondare și 80 de ani de la formarea primelor institute științifice de tip academic, astfel ca manifestările științifice și culturale vor însoți comunitatea academică pe durata întregului an pentru a aduce în atenția societății contribuțiile substanțiale aduse de membrii Academiei de Științe a Moldovei în domeniile lor de competență, și care se pot regăsi pe harta cercetărilor științifice, inovaționale și tehnologice ale Republicii Moldova în parcursul său pe calea integrării europene.

Articol recepționat: 25 iunie 2026
Articol acceptat: 13 iulie 2026

BIBLIOGRAFIE

1. Andruh, M. Mesaj de felicitare, în: Literatura și Arta, nr. 24-25 (4213-4214) din 11 iunie 2026, p. 1.

2. Bumbu, Cristina. Academia de Științe a Moldovei a marcat 65 de ani de activitate și 80 de ani de la crearea primelor institute de cercetare academică. [online] https://asm.md/academia-de-stiinte-moldovei-marcat-65-de-ani-de-activitate-si-80-de-ani-de-la-crearea-primelor (consultat: 17.06.2026).

3. Tighineanu, I. Academia de Științe a Moldovei la 65 de ani – Instituția Adevărului, promotoare a valorilor autentice, în: Literatura și Arta, nr. 24-25 (4213-4214) din 11 iunie 2026, pp. 1-2.

4. Gluckman, Peter. Rămânem uniți!, în: Literatura și Arta, nr. 24-25 (4213-4214) din 11 iunie 2026, p. 2.

5. Rectorul Universității de Stat din Moldova a participat la ședința festivă consacrată aniversării Academiei de Științe a Moldovei. [online] https://usm.md/?p=48355 (consultat: 17.06.2026).

6. Cu privire la aprobarea rapoartelor privind activitatea Secțiilor de științe ale AȘM în anul 2025. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-05/HAG_29%20aprilie%202026_vicepresedinti_XVIII_proiect_edit%20new%20%281%29.pdf (consultat: 25.06.2026).

7. Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2025. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-07/Raport%20starea%20stiintei%202025_perfectat%20ASM%2012%20mai%202026.pdf (consultat: 13.07.2026).

8. Cu privire la audierea și aprobarea Raportului asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2025. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-06/AG_Hotararea_Raport_starea_stiintei%202025_12.06.2026_semnat_0.pdf (consultat: 25.06.2026).

9. Cu privire la audierea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-06/AG_Hotararea_raport_ASM_2025_AG_12%20mai%202026_semnat.pdf (consultat: 25.06.2026).

10. Cu privire la alegerea membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-04/HAG_23%20aprilie_VIII-2%20editat.pdf (consultat 25.05.2026).

11. Cu privire la alegerea membrilor de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-04/HAG_23%20aprilie%202026_membri%20onoare%20editat.pdf (consultat: 25.05.2026).

12. Cu privire la alegerea membrilor de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/sites/default/files/2026-05/HAG_29%20aprilie%202026_membri%20onoare%20editat.pdf (consultat: 25.05.2026).

13. Bumbu, Cristina. Conferința Națională cu participare internațională „Abordări interdisciplinare în stomatologie", găzduită de Academia de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/conferinta-nationala-cu-participare-internationala-abordari-interdisciplinare-stomatologie-gazduita (consultat: 25.05.2026).

14. Bumbu, Cristina. De la întrebări simple la răspunsuri științifice: Academia de Științe a Moldovei a găzduit un workshop interactiv despre sănătatea dentară. [online] https://asm.md/de-la-intrebari-simple-la-raspunsuri-stiintifice-academia-de-stiinte-moldovei-gazduit-un-workshop (consultat: 25.05.2026).

15. Bumbu, Cristina. „Prin muzică în Uniunea Europeană" – eveniment științifico-cultural la AȘM dedicat maestrului Gheorghe Mustea și Zilei Europei. [online] https://asm.md/prin-muzica-uniunea-europeana-eveniment-stiintifico-cultural-la-asm-dedicat-maestrului-gheorghe (consultat: 25.05.2026).

16. Bumbu, Cristina. AȘM a găzduit masa rotundă dedicată inaugurării Centrului de Cercetări Demografice „Academician Gheorghe Paladi". [online] https://asm.md/asm-gazduit-masa-rotunda-dedicata-inaugurarii-centrului-de-cercetari-demografice-academician (consultat: 25.06.2026).

17. Condraticova, Liliana. De Ziua Istoricului este apreciat rolul fundamental al istoricilor în promovarea valorilor naționale și integrarea în spațiul european. [online] https://asm.md/de-ziua-istoricului-este-apreciat-rolul-fundamental-al-istoricilor-promovarea-valorilor-nationale (consultat: 25.06.2026).

18. Bumbu, Cristina. Conferința internațională „Pediatria fără frontiere", ediția a II-a, a reunit la Chișinău specialiști din mai multe țări pentru promovarea excelenței în sănătatea copilului. [online] https://asm.md/conferinta-internationala-pediatria-fara-frontiere-editia-ii-reunit-la-chisinau-specialisti-din-mai (consultat: 25.06.2026).

19. Condraticova, Liliana. Academia de Științe a Moldovei a conferit titlul de membru de onoare istoricului Dennis Deletant. [online] https://asm.md/academia-de-stiinte-moldovei-conferit-titlul-de-membru-de-onoare-istoricului-dennis-deletant (consultat: 27.06.2026).

20. Condraticova, Liliana. Noi membri de onoare ai AȘM: acad. Horia N. Teodorescu de la Institutul de Informatică Teoretică din Iași și prof. dr. Kornelius Nielsch de la Institutul Leibniz pentru Stare Solidă și Studiul Materialelor din Dresda. [online] https://asm.md/noi-membri-de-onoare-ai-asm-acad-horia-n-teodorescu-de-la-institutul-de-informatica-teoretica-din (consultat: 27.06.2026).

21. Condraticova, Liliana. Celebrarea Zilei Universale a Iei și Zilei Naționale a Portului Popular, la AȘM. [online] https://asm.md/celebrarea-zilei-universale-iei-si-zilei-nationale-portului-popular-la-asm (consultat: 27.06.2026).

22. Bumbu, Cristina. Academia de Științe a Moldovei s-a alăturat dialogului internațional privind Inițiativa Cuantică Globală. [online] https://asm.md/academia-de-stiinte-moldovei-s-alaturat-dialogului-international-privind-initiativa-cuantica (consultat: 10.07.2026).

23. Vasilachi, Inga. Noi parteneriate și punți de colaborare pentru Academia de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/noi-parteneriate-si-punti-de-colaborare-pentru-academia-de-stiinte-moldovei (consultat: 27.05.2026).

24. Bumbu, Cristina. Astronautul NASA Jeffrey N. Williams, în dialog cu elevi, studenți și cercetători la Academia de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/astronautul-nasa-jeffrey-n-williams-dialog-cu-elevi-studenti-si-cercetatori-la-academia-de-stiinte (consultat: 27.04.2026).

25. Bumbu, Cristina. Perspective de colaborare academică și tehnologică între Republica Moldova și Japonia, discutate la AȘM. [online] https://asm.md/perspective-de-colaborare-academica-si-tehnologica-intre-republica-moldova-si-japonia-discutate-la (consultat: 27.05.2026).

26. Bumbu, Cristina. Un viitor durabil nu poate fi construit fără știință, în: Literatura și Arta, nr. 17 (4206) din 23 aprilie 2026, p. 2.

27. Bumbu, Cristina. Știința în prim-plan: liderii Consiliului Științific Internațional, în dialog la Chișinău despre relația dintre știință și societate. [online] https://asm.md/stiinta-prim-plan-liderii-consiliului-stiintific-international-dialog-la-chisinau-despre-relatia (consultat: 27.05.2026).

28.Condraticova, Liliana. La Academia de Științe a Moldovei a avut loc masa rotundă „Știința unește: dialog pentru viitor într-o lume în schimbare". [online] https://asm.md/la-academia-de-stiinte-moldovei-avut-loc-masa-rotunda-stiinta-uneste-dialog-pentru-viitor-intr-o (consultat: 20.04.2026).

29. Bumbu, Cristina. Excelența Sa Yoram Elron, Ambasadorul Statului Israel în Republica Moldova, în vizită la Academia de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/excelenta-sa-yoram-elron-ambasadorul-statului-israel-republica-moldova-vizita-la-academia-de (consultat: 20.05.2026).

30. Bumbu, Cristina. Un gest simbolic pentru viitor: Randy Schekman, Klaus Mainzer și Marius Andruh au plantat magnolii la Grădina Botanică Națională. [online] https://asm.md/un-gest-simbolic-pentru-viitor-randy-schekman-klaus-mainzer-si-marius-andruh-au-plantat-magnolii-la (consultat: 20.06.2026).

31. Mesaj către Președintele României și Președintele Republicii Moldova privind examinarea responsabilă a perspectivei reîntregirii poporului român, în: Literatura și Arta, nr. 26 (4215) din 25 iunie 2026, p. 2.

32. Apelul de la București al Consiliului Academic Român pentru unitate prin cunoatere, adevăr și responsabilitate în fața provocărilor secolului al XXI-lea, în: Literatura și Arta, nr. 28 (4217) din 9 iulie 2026, p. 1.

33. Tighineanu, Ion. Unitatea spațiului academic românesc, în: Literatura și Arta, nr. 14 (4203) din 2 aprilie 2026, 1-2.

34. Micu, Svetlana. Știința nu dezbină, ci adună!, în: Literatura și arta, nr. 15-16 (4204-4205) din 9 aprilie 2026, p. 2.

35. Condraticova, Liliana. Noi perspective și consolidarea parteneriatului de durată dintre Academia de Științe a Moldovei și Academia Română. [online] https://asm.md/noi-perspective-si-consolidarea-parteneriatului-de-durata-dintre-academia-de-stiinte-moldovei-si (consultat: 27.05.2026).

36. Mustea, Gheorghe. Lumea vieții mele, în: Literatura și Arta, nr. 20 (4209) din 14 mai 2026, p. 6.

37. Hadârcă, I. Mâinile de aur ale Evei Gudumac, în: Moldova, mai-iunie 2026, 58-61.

38. Hadârcă, I. Șapte decenii sub nervul luminii, în: Literatura și Arta, nr. 21 (4210) din 21 mai 2026, p. 6.

39. USM a organizat Conferința Națională cu participare internațională „Materiale Avansate în Biofarmaceutică și Tehnică". [online] https://usm.md/?p=48026 (consultat: 08.06.2026).

40. Duca, Maria. O viață între genetică, biologie și dragoste de oameni, în: Literatura și Arta, nr. 24-25 (4213-4214) din 11 iunie 2026, p. 6.

41. Bumbu, Cristina. O viață dedicată excelenței în cercetare: acad. Maria Duca, omagiată la Academia de Științe a Moldovei. [online] https://asm.md/o-viata-dedicata-excelentei-cercetare-acad-maria-duca-omagiata-la-academia-de-stiinte-moldovei (consultat: 10.07.2026).

42. Tighineanu, I. Academicianul Sergiu Rădăuțanu – prevestitor al unității spațiului științific românesc, în: Literatura și Arta, nr. 24-25 (4213-4214) din 11 iunie 2026, p. 9.

43. Un secol de la nașterea unei personalități marcante a științei din Republica Moldova. [online] https://www.facebook.com/reel/1732146101553480 (consultat: 10.07.2026).

44. Bustul lui Sergiu Rădăuțanu, inaugurat în campusul Studenților al UTM. [online] https://utm.md/blog/2026/06/25/bustul-lui-sergiu-r%c4%83d%c4%83u%c8%9banu-inaugurat-%c3%aen-campusul-studen%c8%9bilor-al-utm/ (consultat: 30.06.2026).

45. Condraticova, Liliana. Viitorii specialiști în jurnalism și comunicare în vizită la Academia de Științe. [online] https://asm.md/viitorii-specialisti-jurnalism-si-comunicare-vizita-la-academia-de-stiinte (consultat: 15.05.2026).

46. Bumbu, Cristina. AȘM se alătură consorțiului SciTRUST pentru consolidarea încrederii în știință și susținerea educației inovative. [online] https://asm.md/asm-se-alatura-consortiului-sci-trust-pentru-consolidarea-increderii-stiinta-si-sustinerea (consultat 15.06.2026).

47. Bumbu, Cristina. Academia de Științe a Moldovei a dat startul celei de-a IV-a ediții a Școlii de vară „Calea spre descoperiri științifice". [online] https://asm.md/academia-de-stiinte-moldovei-dat-startul-celei-de-iv-editii-scolii-de-vara-calea-spre-descoperiri (consultat: 27.06.2026).

48. Bumbu, Cristina. Școala de vară „Calea spre descoperiri științifice" a reunit la Academia de Științe a Moldovei laureați ai Premiului Nobel, academicieni, profesori și tineri pasionați de cercetare. [online] https://asm.md/scoala-de-vara-calea-spre-descoperiri-stiintifice-reunit-la-academia-de-stiinte-moldovei-laureati (consultat: 29.06.2026).

49. Bumbu, Cristina. Cooperarea academică și viitorul spațiului românesc, discutate la Moldova 1 de acad. Ion Tighineanu și acad. Ioan-Aurel Pop. [online] https://asm.md/cooperarea-academica-si-viitorul-spatiului-romanesc-discutate-la-moldova-1-de-acad-ion-tighineanu (consultat: 25.06.2026).